

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Cene po pošti:
za celo leto . R 84—
za pol leta . R 42—
za četrt leta . R 21—
za 1 mesec . R 7—
Za Ljubljano mesečno 7 R
Za inozemstvo mesečno R 12—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 52

Na dan prihaja!

Sedanja vlada se bavi z načrtom ustave, ki naj se predloži konstituenti. Naša stranka je predložila svoj načrt za avtonomijo, ki ga pa gospodje v vladi ne mislijo upoštevati, ker hočejo izpeljati centralizem. Zanimivo izjavo je 30. novembra podal demokrat dr. Kukovec na ministrski seji, kjer je zastopal popolnoma centralistično stališče. On hoče, da bi deželni zbori imeli le pravico posvetovati se, sklepali pa bi

gospodje v Belgradu. Pri tej priliki je izjavil dr. Kukovec, da je istega mišljenja tudi Somostojna kmetijska stranka in tudi narodno socialistična stranka, ki sta »obe le krili demokratske stranke«.

To je jasno povedano. Gospodje so sedaj po volitvah lahko odkritosrčni, ker si volilci ne morejo več pomagati, četudi bi izprevideli, da so bili zapeljani in ogoljufani.

Kam?

Po končanih volitvah so vodilni politiki vzeli v roke svinčnik in izračunali: 419 mandatov vsega; 95 radikalci, 96 demokrati, to je 191, manjka 19 do nadpolovične večine. Zdaj pa imamo grupo samostojnih kmetijskih strank, ki so itak liberalnega izvora, vsega skupaj 42; večina je tu! Morebiti se bodo dali tudi Radičevci vpreči v sladki vladni jarem in parlamentarno delo bo šlo kakor namazano, tako da bo ustava, kakor si jo zamišljajo vladni krogi, morebiti že do konca januarja pod streho. Ustavni načrt pa je že izdelan in je strogo centralističen. Država se matematično razdeli na pokrajine, ki ne bodo imele zakonodavnih pravic, ampak bodo zgolj administrativni organi centrale. Pojem demokratične samouprave se je torej razblinil v nič, kar smo mi itak že pred par meseci naprej čutili in vladni krogi so ne glede na mišljenje ljudstva, ki je prišlo 28. novembra do tako glasnega izraza, odločeni, da se vlada dalje v prejšnji smeri. Če ne bo šlo izlepa, bo pa izgrda.

Glede na stališče, ki bi ga utegnila v tej kombinaciji zavzeti Ljudska stranka, hočemo kot glasilo naših delavskih slojev odkrito povedati sledeče:

28. novembra ni zmagala skupina, ki so jo izračunali naši vladni matematiki. Radikalci in demokrati so se ohranili le vsled zakona zgodovinske vztrajnosti; radikalci kot zastopniki stare srbske narodne misli, demokrati kot ostanek liberalne miselnosti v jugoslovanski meščanski inteligenci. Kdor pa je preživel svetovno revolucijo, ta vidi v dohodku 28. novembra moralno zmago ljudskih strank, napoved še večjega in korenitejšega prevrata, začetek nove dobe, v kateri bodo predstavniki preteklosti pomeđeni kakor slamnate bilke v viharju. V konstituenti imamo pa pravzaprav le dve grupi: grupo preteklosti in grupo prihodnosti.

Od preteklosti živa radikalna in demokratska stranka, po idealih prihodnosti se orijentirajo krščansko-socialne stranke, Radičevski kmetje in protikrščanske socialistične stranke. Prva grupa živi od šovinistično-nacionalnih in državnopravnih gesel na podlagi minulega gospodarskega ustroja, druga ima pred očmi občečloveška, vsesplošna, kulturnosocialna načela, po katerih se bo morala uravnati družba bodočnosti. Volitve v konstituenti so pokazale, da si te dve struji držita še kolikortoliko ravnovesje, da pa bo končna zmaga na strani kulturno in socialno orijentiranih strank, kakor hitro se potom široke politične izobrazbe premagajo zadnji ostanke liberalno-nacionalistične misli v ljudskih množicah.

Država je in bo obstala, k smrti so pa obsojene vse dozaj gospodujoče stranke, ki so zaostale za potrebami časa. In te potrebe so: načelno nova orijentacija k najvišjim duševnim ciljem človeštva na eni ter zadovoljitev njegovih gmočnih interesov na drugi strani, kar se ne da doseči drugače, kakor da se strmoglavijo dosedanja kapitalistični sistem produkcije in upotrebljanja materialnih dobrin v korist enega samega sloja.

* Hrvatski kmetje se bodo orijentirali po socialnih in kulturnih vidikih, ne pa po vsakokratnih državnopravnih nazorih svojega voditelja, ki si je stekel popularnost zaradi svojega kmetijskega stanovskega programa, ne pa zaradi svojih političnih kapric.

Bitka, ki se je sedaj vršila, je samo predbitka. Zato bi bilo naravnost usodno, če bi bili mi zmagali v tem rankontru tako, da bi bili morali vse sile uporabiti, da se vzdrži na vladi tiste stranke, ki se po krivici imenujejo državnotvorne. Mi moramo ravno tako kakor one stranke, katerih izhodišče so socialne potrebe bodočnosti, ostati v rezervi, mi moramo štediti svoje moči za odločilni boj med krščanskim in protikrščanskim družabnim redom v prihodnosti, mi se ne smemo izpostaviti za nobeno stranko in strujo, ki živi od idealov preteklosti in si moramo ohraniti popolno svobodo. To je najbolj dragocena pridobitev, ki smo si jo stekli v tem volivnem boju. Če bomo to razumeli, doživimo v doglednem času preporod, se okrepimo naznotraj, bomo imeli zmoglost oživiti naš krščanski in socialni program v vsej njegovi čistosti in obsežnosti ter bomo lahko z mirno dušo vrgli raz krov ves balast, ki smo si ga naložili s svojim sodelovanjem pri vladi državnopravno-nacionalističnih in socialno-reakcionarnih elementov, pri čemer smo morali korak za korakom odstopati od svojih vrhovnih načel.

To pomlajenje bo tem lažje za nas, ker naš program temelji na najbolj univerzalnem, najglobljem, najboljšeje načelu: krščanskem. Mi lahko čakamo, da človeštvo preživi dobo sedanjega družabnega razkroja in se razočara ob ciljih, katere stavlja človeški družbi komunizem. Razočarane, nezadovoljene, ogoljufane množice se povrnejo k nam, ne da bi jih klicali. Samo da ohranimo v naših lastnih vrstah ožnji krščanskega idealizma. Vsak kompromis s temi, ki žive od prošlosti, pa odločno odklanjamo! Zametajmo vsako demagogijo, korakajmo skupaj z bataljoni siromakov, zapostavljenih, izkoriščenih, razdedinjenih, dajoč pogum, kjer treba, svareč, kjer treba. Čas naše končne zmag pride, ko ti, ki so se dali zapeljati od neizpolnjenih gesel, izprevidijo svojo zmožnost, poučeni po bridkih in usodnih skušnjah. Kajti za temeljni prevrat gospodarskih razmer, družabnega ustroja in sedanjega sebičnega mišljenja mora biti vsak krščansko misleči človek s to razliko, da je naš socialni program uravnan po končnih ciljih, ki nam jih stavlja naše versko prepričanje. Kadar človeštvo izprevidi, da se družba ne da korenito preurediti brez krščanskih načel, pride čas za nas. Nikar pa ne pomagajmo strankam, ki nimajo pravzaprav čisto nobenih načel razun tega, da se umetno vzdrže, skrpiti reakcionarno večino in ne prevzemajmo z njimi odgovornost za vlado, ki bo mogla vladati proti ljudstvu le, posegajoč po zvijači in sili.

Država, osnovana na življenjskih potrebah naših treh plemen, bo ostala. Viharji, ki jo gotovo čakajo, so plod nerazumevanja obupnih klicev ljudstva, da se zboljša njegovo neznošno materialno stanje. V teh viharjih moramo mi stati na braniku interesov najširših slojev, dati temu boju resnično smer, naglašati ideale krščanske pravičnosti in ljubezni, vzgajati in oplemenitevati mase. Potem bo naša država izšla iz tega boja zmagovita in bo postala nujen kulturni element sredi novih državnih tvorb Evrope.

Korak naprej.

Ljubljana, na praznik sv. Andreja.

Tisti resni možje žuljavih dlani, kateri so pred četrto stoletja ustanovili pod vodstvom rajnega dr. Janeza Evangelista Kreka »Prvo delavsko konsumno društvo v Ljubljani«, takrat gotovo niso mislili, kakšna mogočna združna delavska organizacija se je takrat ustanovila. V tistih časih so se delavski in kmečki konzumi ustanavljali v posameznih krajih, v katerih se je to zdelo potrebno. Opisana oblika konzumne organizacije se ni izkazala ne pri nas in se ni izkazala v nam nasprotni socialno-demokratski stranki: bile so to konzumne zadruge, katere so hirale, niso mogle živeti, poslovale so v obliki branjarji: vrgle so sicer cene v krajih, v katerih so obstojale, toda same so izkrmile. Hudo nam je bilo, ko so prišle poleg socialno-demokratskih konzumov padati tudi naše delavske konzumne zadruge. Opisano krizo so prestali naše Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo, dalje naša delavska konzuma na Jesenicah in v Idriji. Po sodbi pisca teh vrstic bi se bila lahko marsikatera naših delavskih zadrug ohranila, toda v tistih letih je prevladoval v nekaterih vodilnih krogih delavskemu konzumnemu združništvu neprijazen duh. In tega niti dr. Krek ni mogel spremeniti!

V naši delavski organizaciji je nastala občutna vrzel: delavska organizacija brez konzumnega združništva ne more obstojati. »Naša Moč« je zahtevala najodločnejše mnogokrat, naj se preosnuje »Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo« v močno konzumno centralo s prodajalnami, katere naj bi tekom časa poslovala tudi kot nakupovalnice poljskih pridelkov, v vseh delavskih krogih naše dežele. Priporočalo se je tudi, naj bi Gospodarska zveza ustanovila prodajalne v nedelavskih krajih. Rajni dr. Krek se je tudi oklenil te misli, toda prekmalu nam ga je vzela smrt, da bi jo bil izvedel. Ideje močne konzumne organizacije po opisanem, najmodernejšem in preizkušenem načinu gospodarsko močne organizacije se je oklenil in jo je v velikih težavah tekom nekaterih let izvedel predsednik Prvega ljubljanskega delavskega konzumnega društva tov. Alojzij Kocmur. Šlo je!

Danes na praznik sv. Andreja 30. novembra 1920 je prvi zboroval na rednem občnem zboru novi združni parlament mož žuljavih dlani. Sprožilo se je veliko novih reči, ki so vse izpeljive.

Ustvaril se je nov, trden združni konzumni organizem, kateri posluje v 27 prodajalnah. Za uresničenje velike ideje je to še premalo, toda prepričani smo, da se bo tekom let to število še podnesorilo, ker smo trdno prepričani, da se bo za to potreben denar dobil, ker se za reč, katera je dobra in potrebna, mora potreben denar dobiti.

Delavski združni parlament je sklenil, da bodo člani naše delavske konzumne organizacije lahko tudi v svoji lastni organizaciji varčevali. Po 4 in pol odstotka se bodo vloge, katere ne smejo biti po postavi nižje, kakor 100 kron, obrestovale. Geslo: »Svoji k svojim«, krščanski delavci in delavke, izpeljte v svoj lasten blagor!

Velika reč se je ustvarila, toda pri tem, kar že imamo, ne smemo ostati. Pred vsem: člani se morajo vzgojiti v pravem združnem duhu, katerega vodilna smernica mora ostati: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!« Tu mora delovati živa beseda, toda aktualno je že danes vprašanje našega zelo poljudno pisanega delavskega združnega glasila, katero bi morali dobivati brezplačno vsi naši delavski združniki.

In blizamo se časom, ko bo naša delavska združna centrala ustanavljala lastna podjetja: že zdaj smo po številu, četudi ne denarno, močni dovolj, da bi morali imeti že lasten mlin tam kje pri Celju; lastna delavnica za izdelovanje embalaže je pa že zdaj izpeljiva. Rajni dr. Krek je pripovedoval, da bo naše združništvo še z lastnimi parobrodi izmenjavalo naše blago s kolonialnim. Mi tega ne bomo doživeli, pač pa naši potomci.

Mlado, sveže življenje je vladalo na našem prvem slovenskem delavskem združnem parlamentu, kar nam jamči za velik napredek našega delavskega združništva po dr. Krekovem geslu: »Vse za krščansko ljudstvo!«

Konec slepomišenju!

Volitve v ustavotvorno skupščino so končane. Brez ozira na žalosten ali vesel izid za to ali ono stranko je naša dolžnost in naloga, da pribijemo par načel in dejstev, katerih se bodo morale držati v Belgradu vse stranke, ako bodo hotele še obstati in koreniniti v večjem ali manjšem številu delavnega ljudstva.

Vsakdo pri nas ve, da je bilo v bivšem narodnem predstavništvu kakor na nerodno aranžirani novi maši: Mnogo ljudi, dosti jedi in pijače, pa nič užitka in zabave, ker se ne najdejo sorodne duše. Široko polje so imeli narodni predstavniki v Belgradu, akademično naobraženi in zelo zmogni so bili nekateri, a vendar je nastala stagnacija v celotnem državnem ustroju, ker so se gospodje prepirali v prvi vrsti, kdo in katera stranka bo prevzela državno krmilo, mesto, da so izbrali one može, ki so imeli pravo spoznanje in železno voljo, pripraviti državni organizem po najkrajši poti v redno delovanje in zbrati vse one ideje, ki bi najprej zajamčile v državi splošno blagostanje, kar je vendar prvi in glavni smoter vsake prave politike. Ker se to ni zgodilo, je bilo narodno predstavništvo mrtvo rojeno dete, ki je rodilo gorje na gorje, povečevalo dan za dnem nezadovoljstvo in nered znotraj države, na zunaj pa nas pripravilo v korškem in jadranskem vprašanju ob zadnje oporišče.

Konstituanta mora v vseh teh ozirih kreniti korenito na desno pot, sicer obstaja nevarnost, da si sami zažgemo slamnato streho nad seboj.

Vse stranke, brez ozira na diametralna programatična nasprotstva so povdarjale v volivnem boju samoupravo Slovenije in pa radikalno socialno politiko. Od najbolj reakcionarne pa do najbolj revolucionarne slovenske stranke smo videli, čitali in čuli na lastna ušesa brez števila obljub in zagotovil, da se hočejo izvoljeni poslanci vsepovsod in vsikdar ozirati na potrebe in zahteve delavnega ljudstva. — Volitve so končane, konstituanta se v najkrajšem času sestane in preide na delo, — konec je obljub, a začetek izpolnjevanj le-teh. Sedaj ne maramo več »pametnih« avtonomij, ne klerikalnih, ne svobodomiselnih, ne komunističnih strahov, delavno ljudstvo hoče gotovih načrtov o samoupravi Slovenije, da bo iz le-teh razvidelo, v koliko smatra ta ali ona stranka samoupravo res kot dejansko potrebo in zahtevo svojega naroda, oziroma v koliko ji je povdarjanje le-te rabilo samo kot politična krinka na spačen centralistični obraz. Od načina, kako se bodo posamezne stranke zadržale v samoupravnem vprašanju, je odvisen napredek in poglavlje sedanjih strank. Zapomnite si to, izvoljeni gospodje vseh strank!

Mi ne bomo socializirali Pollaka ali koga drugega itd. Mi hočemo kot borci zoper vladajoči velekapital v ustavi takih paragrafov, ki bodo zajamčili socializacijo občeekonomskih produktivskih sredstev, kadarkoli bo pokazala splošna potreba in korist. Enega bi radi socializirali liberalci, koga drugega klerikalci ali Kristan, mi pa hočemo, da se uvede paragraf za vse! Potem ne bo slepomišenj, ker bo po ustavi in postavi določeno, koliko, kaj, kdaj in kako naj se socializira.

Kapitalizem je danes v Jugoslaviji tako razpasen in močan, da delavske mase niso v stanu bojevati iz svoje lastne moči boj zoper brezobzirnega Moloha. Priti mora na pomoč država, ker je v njenem interesu in smotru splošen blagor, ne pa blagor in nadvlada maloštevilnega privilegiranega veletrgovskega in bankirskega stanu. Zato je treba v ustavi zajamčiti dolžnost do dela vseh, zato je treba določiti najmanjšo in največjo premoženjsko mejo, zato je treba potem ustave ustava-

riti načelo, da nalaga imetje dolžnosti do družbe itd. itd. Kdo bi naštel vsa ta vprašanja?

Delavno ljudstvo ve, da je zato dalo kandidatom svoje glasove, da izpeljejo boj zoper kapitalizem in da ustvarijo med stanovni ravnotežje, ki bo dalo sklepati v glavnem na doseženi obliki blagor. Delavno ljudstvo bo imelo odprte oči. Gledalo bo in sodilo. Zato hoče dela in odkrito stališče napram navedenim vprašanjem. Zato napoveduje boj slemišenju! Tu je program delavnega ljudstva. Stranke, delajte, da se celotno uresniči! Sodba ne bo izostala. Odkrita bo: Mila ali brezobzirna. Odvisno je od poslancev in strank. Prišel je čas, ko bo jugoslovanski proletarijat kot na dlani videl, kdo ima srce in dušo zanj, kdo pa le fraze in besede. Hočemo dela. Zato kličemo: Konec slemišenju!

Fr. Ž.

Delavsko združništvo.

OBČNI ZBOR PRVEGA DELAVSKEGA KONSUMNEGA DRUŠTVA.

V torek so se zbrali v Ljubljani delegati delavske združne organizacije na občnem zboru prvega delavskega konsumnega društva, ki je letos slavilo svoj prvi jubilej, svojo 25. letnico.

Ljubljanski delavski konsum je bil prva delavska zadruga na Slovenskem. Tudi to je ustanovil dr. Krek, zavedajoč se, da je delavskemu sloju treba ne le politične, ampak tudi gospodarske in tako potem tudi socialne osamosvojitve. Skozi 25 let je delavska zadruga organizacija vršila svojo dolžnost, dokler ni naposled povsod zmaga misel delavskega združništva. Danes je iz skromne prodajalne nastalo veliko delavsko podjetje s 27 podružnicami.

Na občnem zboru so se zbrali delegati vseh podružnic. Zdržni načelnik Kočmur je otvoril občni zbor, ki se vrši prvič na podlagi novih pravil, po pooblaščenjih. Naj bi bil ta občni zbor mejnik do bodočega razvoja, do novih uspehov.

Za zapisnikarja se imenuje tov. Erce, za overovatelja zapisnika Moškerc in Kralj. Nato poroča o delovanju zadruge tajnik tov. Komlanec. Spominja se 25. letnice, ki jo je obhajala ta prva delavska zadruga, njenih bojev in težav. Prišel pa je čas, ko so se vse težave premagale, ko je zadruga popolnoma preurejena. Čas je zahteval, da se odpro nove prodajalne. Društvo se je dvignilo iz temne kleti v lepe prostore, dobili smo veliko skladišče, uredil se je oddelki za manufakture, za usnje, začeli smo že z lastno malo pekarijo. Tako vrši konsumno društvo korak za korakom svoj nalog. Mnogo dela bo še treba, a poštvalnost in delo bosta iz te organizacije napravila trdnjavo v boju proti izkoriščanju.

Del. Erce poroča o bilanci in računskem zaključku za leto 1919 in za prvo polovico leta 1920. Ker je računski zaključek bil že objavljen v listih, ne bomo naštevati števil. Rečemo le, da je danes konsumno društvo trdno in močno kakor še nikdar prej.

Po poročilu tov. Erce se je razvila daljša debata, ki so se je udeležili deleg. Kapš, Tomazin, Kremlj in Mlinar. Nadzorniško poročilo je podal predsednik nadzorstva del. Moškerc, povdarjajoč, da je nadzorstvo in načelstvo vedno stalo na stališču, naj bo začetek rajši skromnejši, pa toliko solidnejši. To se je obneslo. Sodelovanje načelstva in nadzorstva se je spopolnjevalo. Izraža željo nadzorstva, naj bi se načelnik popolnoma posvetil le zadrugi (Veliko odobravanje). V imenu nadzorstva predlaga, da občni zbor odobri računski zaključek za leto 1919. in za prvo polletje 1. 1920 ter da se načelstvu izreče absolutorij. (Soglasno sprejeto).

Nato se je vršila volitev novega načelstva in nadzorstva. Izvoljeni so bili soglasno v načelstvo: Kočmur, Komlanec, Košec, Kralj in Kremlj. V nadzorstvo pa so bili istaklo soglasno izvoljeni: Bidovec Janko (Kranj), Cvikelj Avgust (Ljubljana), Cerkovnik Liza (Ljubljana), Erce Ivan (Ljubljana), Jovan Janko (Ljubljana), Kompare Anton (Mengeš), Moškerc Miha (Ljubljana), Peternel Ivan (Preska), Sajevec Ivan (Ljubljana), Simončič Ivanka (Ljubljana), Sušnik Franc (Ljubljana), Zaplotnik Ignacij (Ljubljana).

Sledila je prememba nekaterih paragrafov društvenih pravil. Omenjeno bodi, da se bo po sklepu občnega zbora izplačevala članom 3 odstotna dividenda od vsega nakupljenega blaga.

Sprejet je bil dalje poslovnik za delovanje pooblaščenec, ki bodo skrbeli za stik med člani in načelstvom, nadzirali prodajalne itd.

Občni zbor je določil tudi pravilnik za sprejemanje hranilnih vlog članov, ki bodo svoje prihranke nalagali v konsum.

K sklepu so še razni delegati izrekli svoje želje v imenu svojih članov.

Zborovanje je trajalo v torek ves dan. Opoldne so se zbrali delegati k skupnemu kosilu v Ljudskem domu, nakar se je občni zbor nadaljeval do večera.

Slika občnega zbora je bila razveseljava. Polni ognja in same vneme za delavsko konsumno organizacijo so se delegati razšli.

Naj bi storjeni sklepi obrodili stoteren sad v prid delavnemu krščanskemu ljudstvu!

Volivcem Slov. Ljudske Stranke v Ljubljani.

Izvojevali ste časten uspeh! Dokazali ste, da trezno in pametno presojate sedanj čas z vsemi njegovimi nepravilnostmi, obenem pa ste dokumentirali svojo resno in odločno voljo za krščanski socializem. Socialna pravičnost naj zmaga, da bo vsakemu človeku tudi na zunaj dano biti človek!

Vaša zavednost in odločnost, ki ste jo pokazali na dan volitev, je porok, da se bo to v doglednem času tudi zgodilo. — Hvala Vam za zaupanje, ki ste ga izkazali SLS in po njej tudi meni!

Na delo mi vsi!

Dr. A. Gosar.

Volivcem SLS.

V nedeljo ste, zvesti klici S. L. S., oddali svoje glasove za moše, ki Vam s svojim dosedanjim delom trdno jamčijo, da bodo v ustavotvorni skupščini zastavili vse svoje sile za zmago načel, za katere ste 28. t. m. šli v boj. Vaša močnatost, značajnost in zvestoba so tembolj občudovanja vredne, ker se nasprotni sile niso še nikoli s tako ljutostjo in brezobzirnostjo zagnale v naše vrste kakor sedaj, ko niso skušale samo razcepiti moči našega ljudstva s pomočjo nalašč v liberalne namene ustvarjene Samostojne kmetijske stranke in razplamtiti najnižje strasti ter zlorabiti njega naravno teženje po izboljšanju nezgodnih družabnih razmer — temuč so celo posegli po orožju sumničnega najbolj poštenih bojevnikov za ljudski blagor in krščansko svetovno naziranje. Vi, ki ste preteklo nedeljo kljub temu šli na volivno bojišče, s katerega je S. L. S. izšla kot najmočnejša izmed vseh drugih v naši deželi, ste tisti, ki je nikoli in pod nobenim pogojem ne boste zapustili in na katere se stranka lahko zanese kakor na skalo, kljubujočo tudi najstrašnejšim viharjem. Ta boj je bil ognjena preizkušnja, ki je pokazala, koliko jeklenih značajev in načelno neomajnih moči šteje stranka krščanskoslovesnega slovenskega ljudstva in kako moremo zidati nanjo, naj pridejo še tako težki dnovi! Zastopniki, ki ste jih izvolili, pa bodo šli v boj za vaše pravice s tisto neomajno srčnostjo in ljubeznijo, ki ste jo vi 28. t. m. tako sijajno izpričali.

Načelstvo S. L. S.

Poraženi — na zmagovitem pohodu.

K 10. KONGRESU NEMŠKIH KRŠČANSKIH STROKOVNIH ORGANIZACIJ V ESSENU.

Naslednji članek smo prejeli prepoznano, a ga objavljamo, ker je poučen za nas vse.

Köln (Nemčija), 18. novembra.

Dva milijona delavcev, nameščencev in uradnikov, organiziranih v nemških krščanskih strokovnih organizacijah, napeto pričakuje 10. kongres svojih organizacij. In več! Ves nemški narod, izkušen po svetovni vojni, prevaran po onem socializmu, ki ga je porodil preobrat in revolucija, gleda danes v Essen, kjer se zbirajo delegatje nemških krščanskih strokovnih organizacij. Dr. Th. Brauer je ob tej priliki napisal razpravi, v katerih osvetljuje naloge, ki jih bo moral 10. kongres vršiti.

Razvoj na Nemškem je postavil delavstvo v središče vsega javnega gibanja; zato si mora biti delavstvo v svesti tega svojega stališča in svoje odgovornosti. Nemška revolucija je započela, boljše je dovršila strahoviti polom, kot ga je izzvala svetovna vojna za nemški narod. Njen prvi čin je bil torej negativen: razrušila je še ono, kar so pustili bojni viharji. A ideje, ki jih je bila prežeta, so ji vdarile pečat pozitivne tendence: zlom kapitalizma in militarizma ji dajejo dalekosežni pomen novega vstvarjanja. Kot nova se je porodila zahteva po socializaciji. V tem zmislu, kot je vznikla iz revolucije, je bil to krk zatiranega človečanstva v modernem delavcu-stroju; bil je ta revolucionarizem bolj izliv čustev kot produkt treznega razuma. Vsa tragika onega socializma, kot ga je pojmovala masa na cesti, izvira od tod, da je prišel po preobratu ta socializem na prestol in tako stal naenkrat pred težko nalogo, da dá vsemu nejasnemu in meglenemu teženju jasni, konkretni izraz, praktično izpolnitev; to vse pa v času, ko ni bilo trdnih temeljev, nego same razvaline. Ta socializem, ki je učil že dva rodova, da je vsa sreča v njegovi praktični

udeležitvi, je iskal svoj izraz takoj v konkretnih oblikah. In tako je degradiral veliko revolucijo do navadnega meznega gibanja, umrla je ideja, v ospredje je stopil materializem v najbrutalnejši obliki.

Takrat se je zdelo, da ginejo tla nemški krščanski organizaciji. Množica članov je izgubila smisel za vzroke razdvojenosti delavskih pokreta. Prevladovalo je še vedno čustvo vsesplošne in iste usode v strelnih jarkih, ki je družila v istem položaju vse brez razlike svetovnega naziranja; in ta nezavest je mnoge iz krščanskih vrst potegnila v socialistično revolucijo. Tem huje je bilo za one iz krščanskih organizacij, ki jih je val povlekel v svetem navdušenju s seboj, razočaranje, ko je socializem te vrste, kot ga je razumela cestna družal, popolnoma propadel.

Danes stoji krščanski delavski pokret na tem, da na temelju svojih idej vstvari za nemški narod nov družabni red. Povratek k staremu je nemogoč; tako gnij je bil, da ga je en sam udarec revolucije porušil. Družabni red v smislu onega socializma, kot je iskal izraza v revoluciji, je nemogoč, ker se mora izjaloviti, kot to priznava njegovi lastni pristajši, v kolikor jim je še živ čut za odgovornost, na dejanskih razmerah. Tako more in mora dati krščanski pokret novemu družabnemu redu obliko in vsebino.

Nemška kršč. delavska organizacija je mlada; baš ta mladost pa jo dela čilo in sprejemljivo.

Kot smernice za bližnje naloge v gospodarskem življenju povdarja dr. Brauer: Moč, ki jo mora kapital za svoje dalekosežne osnutke in podjetja imeti, ne sme postati tiranija ali despotizem; zato kontrolo nad uporabo kapitala, ki jo naj izvaja družba, ter ostriženje velikanskih dobičkov v korist splošnosti, a tako, da se zares dragocena privatna iniciativnost ne ubije! Državno socializacijo moramo odklanjati, istotako ono socializacijo, ki vodi do izžemanja konzumentov od strani producentov (podjetnika in delavca). Nasprotno se mora razmerje med delavcem in podjetnikom urediti medsebojno, da se preprečijo gospodarske katastrofe, kot jih izzovejo štrajki. To so načela krščanskega solidarizma, ki stavlja interes osebnosti v sklad z interesom skupnosti v svrhu razvoja te kakor one. Vse pa mora gnati ideja, ki šele vzbuja čut odgovornosti in čut dolžnosti. In le krščanstvo vsebuje to idejo, to gonilno silo. Materializem ni v stanu, postaviti človeka kot središče vse materije kot njenega gospodarja. Že navadna logika se temu protivi; ako je človek le produkt materije in ni od Boga vstvarjen, je seve odvisen od materije kot svoje roditeljice. Torej nima pravice, da jo obvladuje, niti ne, da govori o njenem razmerju do sebe, nego edino-le o svojem razmerju do materije, t. j. v kolikor je on koristen, ozir. potreben — naravi. In nad to neizprosno logiko se je razbil tudi nemški materialistični socializem, kot ga je porodila revolucija.

Dr. Brauer piše dalje o zasebni lasti. Pravi: osebno last priznavamo iz naravnopravnih ozirih. Nasprotno pa povdarja, da lastnik ne sme biti neomejen gospodar, nego se ima smatrati kot oskrbnik premoženja, ki ima družba pravico od njega tirjati račun. Odločno zahteva, da se postavijo kapitalu meje. Svojo razpravo konča: »Nemška kultura« je bila od znotraj gnila, od zunaj pa obdana z lažnjivim bliščem. Ustvarimo novo nemško kulturo — usodna ura je prišla za krščanski delavski pokret! Osvajalnega duha — in mučeniške požrtvovalnosti! Pot čaka, treba le, da hočemo! Na nas je, da ustvarimo bodočnost, za katero nam bodo hvaležni pozni rodovi.

Tako se pripravljajo krščanske delavske organizacije na Nemškem, da stopijo na delo, ko je prenehala destruktivna revolucija in potem, ko je odpovedal in prevaral celo sebe samega materialistični socializem. Danes gre ves nemški narod v — Essen.

Ko gledamo veliko kipenje teh mladih krščanskih organizacij na Nemškem, ko jih v duhu spremljamo tja v Essen, si moramo priznati, da je narod s tako žilavo silo — nepremagljiv. In več! Francoski in nemški kapitalizem sta udarila dosledna svoji ekspanzivnosti drug ob drugega, eden se je moral zrušiti, ker je takšna tendenca kapitalizma: zrušil se je nemški. A ni bilo poraženo ljudstvo nemško kot ni nikdar zmagovalo ljudstvo francosko. Nezavedni narodi so branili v krvi svoje lastne tirane; nemški je padel, francoski, angleški in italijanski triumfira, triumfira nad premaganci, najbolj pa nad lastnim zaslužnjem ljudstvom. Nemški narod vstaja, izklučen po zunanjih bojih, prevaran po notranji tragični revoluciji materialističnega socializma, in išče poslednje zatočišče v krščanstvu. Essenski dnevi mu bodo dali smeri, essenski dnevi mu bodo porok, da ni zmaga na frontah, da je človeška zmaga le v duši — ker človek ni žival. Nemški narod ni premagan, v znamenju essenskih dni je na zmagovitem pohodu.

V tem smislu pozdravljamo nemške sobojevnike za osvoboditev — človeštva!

Politične novice.

+ Glasovanje pruskega učiteljskega zveronauk ali za breversko šolo. Vestfalski okrajno učiteljsko društvo je dalo na glasovanje, ali naj se še poučuje veronauk na šolah ali naj se opusti in nadomesti z nekim moralnim naukom, kakor ga predvideva naše svobodomiselnost učiteljske raznih struj. Glasovanje je bilo tajno. Izid je naravnost presenetljiv in kaže na mišljenje ondotnega učiteljskega. Od 4225 članov je glasovalo 3964 ali 93,8 odstotka, da se ohrani veronauk še na dalje, samo 254 jih je glasovalo proti. Velikanska večina se je pa izrekla za versko šolo. Kaka razlika med tem učiteljskim in našim svobodomiselnimi liberalnimi in socialističnimi učitelji, ki bi raje danes nego jutri pogl. kateheta in veronauk iz naših šol.

+ Zaradi vere! Nedavno je poročala belgrajska »Politika«, da potuje gđc. Hristić hčerka srbskega polkovnika in vnučinja bivšega srbskega ministrskega predsednika in mnogoletnega zunanjega ministra Hristića, v Ameriko z namenom, da nabira tamkaj zgradbo katoliške cerkve v Belgradu prispevke. Na to vest je poslal »Politiki« polkovnik Hristić pismo, v katerem pravi, da bi raje videl, da bi bile novine poročale, da se mu je hčerka vtopila v morju. Hčerki očita renegatsvo in pravi, da bi se v grobu obrnil, ako bi se njena noga kdaj približala njegovemu grobu. »Ne vem« — zaključuje Hristić svoje pismo — »da-li se moji hčerki posreči, sezidati v Belgradu šokaško katedralo, toliko pa mi je gotovo posrečilo, da je med seboj le menoj postavila zid, ki bo oviral, da se mi kdaj v življenju videla in sestala. Ona ne bi nikdar več prekoračila praga moje hiše. Zame ona ne obstoja več.« — Gđc. Hristić živi v Londonu kot odlična časnika; bila je v spremstvu kardinala Borna, ko je le-ta obiskal Belgrad, Zagreb in Ljubljano.

+ Boljševiško klanje. Iz Helsingforske poročajo, da je zadnje protirevolucionarno zaroto v Moskvi izdala neka plesalka. 60 zarotnikov so boljševiki ustrelili. Kazen je pa zadela tudi izdajalko, ki so jo našli zadavljeno.

+ Tržič. V ponedeljek zvečer je bila dvorana našega Doma nabito polna somišljenikov SLS, ki so prišli, da slišijo o izidu volitev. Veselo razpoloženje je vladalo nad zmago SLS v Tržiču. Govorili so svetnik Potokar, kaplan Milavec, učitelj Vidler in tov. Vidic, ki se je končno spominjal somišljenika Jožefa Smoleja, ki je bil isti dan pokopan. Poudarjalo se je, da so edinost nad somišljeniki, organizacija in pouk priborili pri nas zmago.

+ Krajevni odbor SLS v Tržiču si usoja vsem cenjenim volivcem, ki so pripomogli, da je ta stranka tako sijajno zmaga in porazila pet nasprotnih strank, izraziti najsrčnejšo zahvalo. Obenem gre zahvala tudi agitacijski pisarni in njemu načelniku.

+ Kaj nameravajo demokrati. »Republika« poroča, da se je te dni izrazil v kavarni »Moskva« neki sodrudek »Demokratije« tako-le: »Ako bodo Hrvati zahtevali avtonomijo, jim bomo razpustili konstituantno. Ako tudi to ne bo pomagalo, jih bomo prodali Madžarom.« Nas Slovence so prodali Italijanom. Tako hočejo svoj centralizem na vsak način uresničiti in čeprav na grobu Jugoslavije.

+ Evropska stranka in balkanska metode. Ni treba biti politik po poklicu, da se pojmi, čemu se ima Radić zahvaliti za svoje volivne uspehe. Če so komunistom oddani glasovi odgovor na splošne zavožene gospodarske razmere in odpoved vseh dosedanjih vlad in strank pri urejevanju razmer v novoustvarjeni Jugoslaviji, je pa Radićeva zmaga na Hrvatskem neposreden odgovor na demokratsko politiko in metode: Centralizem v znamenju srbstva in monarhije pa batine in puške, s katerimi so demokrati vladali po hrvatskih selih in skušali vreči hrvatskega kmeta ob tla. To je vsakomur jasno dejstvo. Sedaj pa prihaja »Riječ« in pravi, da predstavlja edino demokratska stranka težnjo in jamstvo za ureditev države v evropskem zmislu. Tako so ostali demokrati tudi po volitvah slepi in si prisvajajo poleg državotvornosti še nov naslov: evropsstva. No, evropski je pri njih samo naslov, vse drugo je pristno balkansko. In dlje ko bodo šarili po Jugoslaviji, tembolj bo le-ta postajala balkanska in ruska.

+ Nova socialistična internacionala. »Baseler Nationalzeitung« poroča iz zanesljivega vira, da se v najkrajšem času ustanovi nova socialistična internacionala kot protiutež moskovski. Glavni voditelji nove internacionale so Vandervelde, Zougelet, Huysmans, Thomas in Henderson ter glavni možje nemških večinskih socialistov. Novi internacionalci se po vsej priliki pridružijo tudi desnica nemških neodvisnih socialistov.

+ Češki socialisti za drugo internacionalo. Strankno zborovanje češkoslovaške socialne demokracije se je izjavilo za drugo internacionalo. Tozadevno mesto iz resolucije strankinega zborovanja se glasi: Češkoslovaška socialna demokratska stranka se more udeleževati le one internacionala, ki priznava njeno samostojnost in svobodo delovanja in ki s svo-

imi štaturi jamči za trajno zmago socializma potom ustanovitve socialistične republike v sporazumu z ostalimi republikanskimi državami. Radi tega naj se druga soc. internacionala tako preosnuje, da bo popolnoma odgovarjala zahtevam časa in celokupnega socialističnega delavstva. Strankino zborovanje je sklenilo, da se bo stranka v informativne svrhe udeležila po svojem zastopniku švicarske konference onih organizacij, ki ne pripadajo niti drugi niti tretji internacionali.

Dnevne novice.

— **Borovlje.** Vsi ostali člani JSZ, Skupine Borovlje, ki jih ni zadela usoda begunstva, pošiljamo svoj bratovski pozdrav vsem svojim dragim, v srcu nikdar pozabljenim tovarišem, ki so morali zapustiti svoj mili domači kraj. Prosimo jih tudi, da bi nam sporočili, kje so in kako jim gre.

— **Družba sv. Mohorja na Prevaljah** je ravnokar pričela razpošiljati družbene knjige za leto 1920. Cenjeni udje prejmejo letos naslednji književni dar: 1. Koledar za leto 1921. 2. Na noge v sv. boji II. knjiga. 3. Kako si ohranimo ljubo zdravje. 3. snopič. Družba se bo potrudila, da častiti udje prejmejo knjige kolikor mogoče hitro, in sicer po železnici ali po pošti. Letošnje knjige se bodo razposlale po sledečem redu: 1. Lavantinska škofija. 2. Ljubljanska škofija. 3. Krška škofija. 4. Razni kraji. — **Družba sv. Mohorja na Prevaljah.**

— **Sadovi centralizma in absolutizma.** Poročali smo, da se je proti volji občine in krajevske šolskega sveta v Krizah pri Trzinu razširila naša šola in nastavljal nove učne moči, medtem ko stojijo drugod šole prazne in so otroci brez pouka. Učiteljice res prihajajo, pa tudi odhajajo, ker ni stanovanja. To je tudi razlog, zakaj se občina, ki je že močno zadolžena, tako brani ravno v teh neznosnih razmerah razširjati šolo, ker bi stala velikanske stroške zidava stanovanj kakor razširjenje šole. Pa zastoj. Tako pri višjem kot pri okrajnem šolskem svetu so mnenja, če ne bo šlo za lepa, bo pa zgrda. Kaj jih briga občina, kaj krajni šolski svet? Po njih mnenju jih sploh ne treba ni. Kranjski okrajni glavar kot predsednik okrajn. šolskega sveta je poslal županu dopis, da naj, če ne gre drugače, rekvirira stanovanje za novo učiteljico. Še delavske družine ne morejo dobiti pri nas stanovanja, sedaj naj se pa vrže na zimo ena delavska družina z raztrganimi otroci ven na cesto, da dobi stanovanje učiteljica, ki jo hoče višji šolski svet siloma uriniti v občino. Zato se je vršil predpreteklo nedeljo protestni shod Delavske zveze za križe proti nameravani rekviziciji delavskega stanovanja. Kako naj imenujemo to početje gospodov pri višjem in okrajnem šolskem svetu? Saj pri rednih sejah se ne obravnavajo tako važna vprašanja, par svobodomiselcev komandira danes vso našo slovensko šolo.

— **Preska.** Dramatični odsek Skupine J. S. Z. Preska priredi v nedeljo dne 5. decembra 1920 gledališko predstavo s sporedom: 1. Petje domačega zbora. 2. Županova Micika, veseloigra v dveh dejanjih. 3. Kje je meja? Burka v enem dejanju.

— **Predstava za deželo.** V nedeljo dne 5. t. m. ob 3. uri popoldne priredi »Ljudski oder« v Ljubljani predstavo »Veleturist«, burka v treh dejanjih. Ta predstava je pripravna, da se je lahko udeleži tudi občinstvo z dežele in posebno iz okolice.

— **Društvo sv. Jožefa v Trzinu** priredi v nedeljo 5. t. m. v Domu ob 6. uri zvečer Miklavžev večer. Na sporedu je igrice, telovadba, govor in nato nastop Miklavža s sijajnim spremljevalcem. Darila naj se pravočasno donesejo v Dom.

— **V Trzinu je umrl** zvest somišljenik SLS Jožef Smolej, čevljarški mojster. Rad bi bil še dočkal izida volitev, toda Bog ga je poklical k sebi 27. nov. Raz naš Dom je visela črna zastava. Društvo sv. Jožefa je svojemu dolgoletnemu članu zapelo tri žalostinke in se udeležilo pogreba z vencem in zastavo. Tudi gasilno društvo ga je z zastavo spremlilo na zadnji poti. Naj počiva v miru!

— **Invalidski davek.** Te dni se je objavil finančni zakon za leto 1920/1921, s katerim je uveljavljen med drugim tudi invalidski davek. Donos tega davka se bode porabil izključno le za kritje podpor invalidom. Plačevati so ga dolžni vsi davčni zavezanci, ki plačujejo neposredne davke na ozemlju naše kraljevine. Podstava za odmero je vsota v področju enega davčnega urada predpisanih neposrednih davkov in državnih pribitkov in to tudi od onih davkov, ki so predpisani le idealno n. pr. od hišno-najemniškega davka hiš, ki so začasno oproščene državnega davka in se državnim davek določijo le idealno za podstavo avtonomnim dokladam. V Sloveniji se bo odmerjal invalidski davek od sledečih neposrednih davkov z državnimi pribitki vred: zemljarine, hišnih davkov (razredarine in najemarine), občne pridobnine, posebne pridobnine, rentnine, plačarine in davščine na tanjijeme. Dohodnina z drž. pribitki je podstava za odmero invalidskega davka le v onih primerih, v katerih niso dohodki zavezani nikakemu drugemu neposrednemu davku, razen dohodnini. In-

validski davek znaša do vsote predpisanih neposrednih davkov: do 80 K 8 K, do 200 K 24 K, do 400 K 48 K, do 800 K 96 K, do 1200 K 148 K, do 2000 K 248 K, do 2800 K 348 K, do 4000 K 500 K, do 6000 K 756 K, do 8000 K 1040 K. Pri višjih predpisih invalidski davek progresivno raste in se polagoma stopnjuje do 20% odmerne podstave. Državni in zasebni nameščenci bodo plačevali invalidski davek, kolikor pridejo v poštev njih službeni prejemki, na podlagi letnega davka od teh prejemkov (dohodnine ali plačarine, ki odpada na te), in sicer isto-odobno in na isti način, kakor davek od plače. Na rentnino, pobrano potom odbitka od obresti hranilnih vlog se bo invalidski davek računil le, če celoletne obresti dotične hranilne vloge presegajo vsoto 80 K. O pobiranju in računanju invalidskega davka od te rentnine, dobe denarni zavodi posebna navodila od davčnih oblastev. Invalidski davek se bo mogel definitivno določiti šele po preteku davčnega leta. Da pa se ne nabere preveliki zastanki na tem davku, so davčni zavezanci dolžni, da že pri vsakem plačilu davka tekom davčnega leta plačajo invalidski davek, ki odpade po lestvici na vsoto plačanega davka. Na vsoto dosedaj plačanih davkov za leto 1920 je treba plačati invalidski davek po lestvici najkasneje do 1. decembra t. l. Po tem roku se bo izterjal prisilnim potom, in če bodo dani predpogoji od tega daleje računili tudi zamudne obresti. Ako je davčni zavezanec n. pr. za leto 1920 že plačal 600 K neposrednih davkov, mora, ako se hoče ogniti navedenim posledicam, plačati do 1. decembra t. l. še 96 K invalidskega davka.

— **Dnevne zanimivosti.** Belgrajski listi poročajo, da so v piškem okraju zalotili nekega cigana, ki bi moral sedeti v ječi, pa je v meščanski obleki med cigani vršil — volivno agitacijo. Cigana so zaprli in sedaj preiskujejo, s čegavo pomočjo je cigan zamenil izbiranje fižola v ječi z volivno agitacijo. Ravnotako poročajo belgrajski listi, da so zaprli nameščenca v ministrstvu za prehrano Vojislava Kojadinovića, ker je izvršil velik vlom.

— **Štajerski rudarji za organizirano delavstvo na Dunaju in v Gradcu.** Štajerski rudarji so sklenili, da bodo delali eno nedeljo za navadno plačo brez draginjske doklade z namenom, da preskrbe organiziranemu delavstvu na Dunaju in v Gradcu cenejši premog. Zahtevajo le, da se tudi lastniki premogovnih jam odkažejo za tisti premog dobičku in da država za prevoz dovoli znižano prevoznino.

— **Smrt zakrknjenega roparja.** V golubaškem okraju v Srbiji so končno prišli do živega hajduka Boži iz Duboke, ki je bil pri zasledovanju ubit.

— **Dve smrtni nesreči en dan.** Dne 23. t. m. je v Splitu padel visoko z lestve 18letni delave Vidnjak, uslužbenec cestne železnice. Pri padcu si je razbil lobanjo. — Isti dan je bila do smrti povožena neka ženska.

— **Dunajski kruh.** Nekoč je Dunaj slovel po svojem izbornem pecivu; danes je malo Dunajčani kruh, ki bi se ga branila i malo razvajena žival. Zadnje čase je obolelo na tisoče Dunajčanov na želodcu. Oblast je v pekarnah odredila preiskavo. Dognali so, da je v kruhu velika množina peska in da je narejen iz pokvarjene koruzne in pšenične moke. Kruh je zdravju škodljiv.

— **Vlom v Hudetovo trgovino na Grosupljem.** Skozil okno so vlomili v trgovino gosp. Leopoldu Hudetu na Grosupljem št. 19 in mu odnesli tobaka, smotk in drugega blaga v vrednosti 5695 kron.

— **Izgrad v Gorjah.** V Porovi gostilni v Gorjah je bila veselica gasilcev. Ob tej priliki je Sodja Simon povzročil prepir in je mahal z nožem okoli sebe. Ko so ga spravili iz gostilne, je pobil 4 šipe in se zopet vrnil z odprtim nožem v gostilno in napadel Andreja Hudovernika in Martina Pora, kateremu je prerezal suknjič. Ko je Sodja zamahnil drugič z nožem proti Poru, je ta zagrabil pokalično steklenico, s katero je Sodja dvakrat udaril po glavi. Sodja, kateremu je prišla v možgane kri, se je odpeljal v ljubljansko bolnišnico.

— **Požar v Lukovici.** Dne 23. novembra tega leta proti 15. uri izbruhnil požar v leseni, s slamo kriti koči Valentina Demšarja v Lukovici št. 21 in jo je popolnoma vpepeli. Požar se je razširil tudi na zraven stoječo leseno, s slamo krito koč št. 20, katere lastnik je tudi Valentin Demšar, od te koč je pa pogorela samo streha in strop, drugi deli koč so se pa rešili. Lastnik biva kot trgovec v Velenju, škodo mu je povzročil požar 30.000 kron. V koči je stanoval delavec Franc Štefulja, kateremu je uničil požar pohištvo, obleko, kuhinjsko posodo, nekaj orodja, živeža in precej drv in mu povzročil okoli 40.000 kron škodo. Lukovska požarna brambila je bila precej na licu mesta in je zabranila, da se nista vneli hiši Jakoba Kotnika in Ane Sušter.

Sirite „Večerni list“!

Ljubljanske novice.

lj **Napovedani diskusijski večer Orlovске zveze** se ne vrši danes ob pol 8. uri zvečer, ampak jutri, v petek 3. decembra ob 5. uri popoldne v Jugoslovanski tiskarni III. nadst.

lj **»Veleturist«** To burko bo ponovil »Ljudski oder« v nedeljo dne 5. t. m. ob treh popoldne. Vstopnice se bodo dobile v predprodaji kot navadno. Na to predstavo opozarjamo posebno okolico.

lj **Redek jubilej.** Ni mnogo jubilejev, ki bi dokazovali dolgo dobo vztrajne in zveste službe. Pri tridki Alojz in Valentin Accetto je uslužben Anton Accetto, ki dela tam že štirideset let. Temu redkemu jubilaru želimo še na mnoga leta.

lj **Nočnim častivcem presv. R. T.** se naznanja, da bo nocoj redno čiščenje presvetege Zakramenta v stolnici. Molila se bo 21. ura: Za advent. Vljudno vabimo vse častivce, da se zanesljivo udeležijo tega nočnega čiščenja.

lj **Odborova seja Slovenske Straže** se vrši danes, dne 2. decembra t. l. ob petih popoldne v društvenih prostorih.

lj **Vsi sodelujoči na Miklavževem večeru** se vabijo, da pridejo jutri v petek 3. t. m. ob 8. uri zvečer sigurno v Šentpetersko prosveto, kjer bo razgovor o nedeljskem nastopu v Unionu.

lj **Velik Miklavžev večer** priredi Šentpeterski Orel v nedeljo 5. decembra v veliki dvorani hotela Union. Prirediteljeva ena najlepših v letošnji sezoni. Sodeluje okrog 60 oseb in vojaška godba. Da ne bo prevelike gneče, je odbor uredil tako, da bo dvorana razdeljena v dva dela, sprednji del z numeriranimi sedeži za rodbine z otroci, drugi del dvorane bo prihranjen za druge goste. Vstopnice za družine, ki bodo obdarovale svoje otroke, se dobe v soboto od 2. do 8. ure zvečer v Šentpeterski prosveti, kamor naj tudi prinesejo svoja darila. Druge vstopnice pa se dobe pri gđ. Strahovi, Sv. Petra cesta 59 od danes naprej.

lj **Stroj zagrabil jeza** desno roko ključavničarskega vajenca Ivana Podlipca v tovarni Tönnies in mu jo je poškodoval. Podlipce se zdravi v bolnišnici.

lj **Pozor na suknje v kavarnah!** V neki zelo elegantni ljubljanski kavarni sta bili ukradeni suknji gospodu Francu Škrbecu in pa gospodu ravnatelju Vilku Steinbergu. Gospod Škrbec je bil oškodovan za 3000 kron, gospod Steinberg pa za 4000 kron!

lj **Po neprevidnosti ustreljen** je bil v desnoro ramo v neki ljubljanski gostilni g. Mihael Lipovšek.

Posredovalnica JSZ.

Naša posredovalnica za delo in službe, Stari trg 2/I., ima na razpolago več pisarniških moči, med temi tudi eno strojepisko. — Dalje več slug in pomožnih delavcev k različnim obratom. Službo išče tudi oskrbnik logar in gozdar z najboljšimi spricvali. — V službo pa sprejme strojne ključavničarje, li-varje in strugarje, tkalce in tkalke. V vsakem slučaju se je obrniti na našo posredovalnico.

Rudar.

RUDARSKI PRAZNIK.

Zopet se je zavrtelo leto in čez par dni bomo zopet praznovali starodavni praznik rudarjev sv. Barbare. Rudar, zaposlen globoko pod zemljo, vedno v nevarnosti, ne ve ob prihodu na svoje delo, bo li še zdrav isto zapustil. Zato si je izbral za svojo zaščitnico sv. Barbaro, priprošnjico za zadnjo uro. Danes je ponekod praznovanje sv. Barbare že deloma opuščeno, v večini pa se še praznuje. Med vojno je vojaška oblast delala na to, da popolnoma odpravi še tisto malo, kar je imel rudar, ko je lahko rekel, da ima tudi on svoj praznik v letu. Ta dan pa se veliko preveč omalovažuje. Kako žalostno je to, ako se prigladi, kar se je žalibog že prigodilo, da se ravno isti dan delavci rudarji stepejo med sabo namesto, da bi do- stojno proslavili svoj praznik. Minula je vojna, dobili smo bolj redne razmere. Kakor se poroča, se bode letos zopet praznoval ta praznik. Odločite se, da hočete praznovati dostojno in tako, da bo tudi v organizacijskem oziru korist. Za člane kršč. soc. organizacije je obvezno, da store ta dan vsaj to, da izpolnijo svojo versko dolžnost, se udeležijo sv. maše. Ostali dan pa porabite v to, da izpopolnujete svojo organizacijo. Kjer se ne bo vršil shod sam, napravite širšo javno sejo, na kateri se naj razpravljajo koraki, ki jih mislite pod- vzeti v bodočem letu. Proslavite praznik, kakor že pre omenjeno, kakor se spodobi za krščansko socialno delavstvo. Mnogi izmed vas se še spominjate iz preteklih časov, kaj je bil dan sv. Barbare za ru- darje. Glejte in delajte na to, da zadobi ta dan zopet isto veljavo, kakor med soto- variji, tako tudi v javnosti. Kdor vam krati ta praznik, vam jemlje tudi vaše starodavne pravice. Zato odločno zavrnite vsakogar, kdor bi se drznil vas zaradi tega blatiti ali zasmehovati. Dobro srečo!

Trbovlje. V soboto 4. t. m. se vrši pri nas posvet zastopnikov rudarskih skupin »Zveze rudarjev«. Razpravljalo se bo o vseh zadevah, tičočih se rudarske organizacije in položaja rudarjev. Določile se bodo smernice, za katerimi pojde naša organizacija. Opozarjamo na tozadev. okro- žnice, ki so bile razposlane. Vsake skupine dolžnost je, da pošle vsaj enega zastop- nika na to posvetovanje. Ta posvet je precejšnje važnosti za našo organizacijo. Delegati naj zberejo gradivo po točkah omenjenih v okrožnici, da bo debata stvar- na in uspešna. Na svidenje v soboto.

Železničar.

Prometna zveza ima svojo odborovo sejo v nedeljo 5. decembra ob desetih do- poldne v prostorih J. S. Z.

Tobačno delavstvo.

Ljubljana. Vendar smo enkrat doča- kali. Mislili smo, da bo vse skupaj zaspalo. V ponedeljek je bila deputacija skupine tob. delavstva (tov. Ljubljana) pri pred- sedništvu deželne vlade, kjer je posredo- vala glede poviška. Popoldne pa je došla brzojavka, da se povišek izplača, in sicer že prihodnjo soboto.

Služkinja.

Ljubljana. Po dolgem času so se ven- dar enkrat razmajali na vladi. Danes se vrši seja paritetne komisije v svrhu spo- razuma glede novega poselskega reda. Natčnejše poročilo pride prihodnjic.

Novo mesto. Pretekli mesec 21. t. m. smo imeli sestanek. Predaval je P. For- tunat. Pozivlje članice, da se drže dolžno- sti, ki jo imajo do organizacije in tudi k temu, kar se pogosto dogaja med služki- njami, da se branijo sprejeti službe kakor so nekatere, da so otroci v družini.

Tajnica je sporočila pozdrave, ki jih je poslala tovarišica B. T. iz Amerike.

Poročilo Novomeške skupine »Zveze služkinj« naj bo v bodrilo tudi nam tu v Ljubljani in Mariboru. Zanimanje, ki vlada doli, je vredno posnemanja.

Usnjar.

Na podlagi zadnjega razgovora na vladi, kakor smo že poročali, se je dolo- čila anketa, na kateri bi se razpravljalo glede razmer v usnjarski in čevljarški in- dustriji. Sedaj smo pa prejeli naslednji do- pis od poverjenišva za soc. skrbstvo: Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani.

Ker grozi brezposelnost ne le v us- njarski marveč tudi v kovinarski in dru- gi in drugih strokah, zato je sprožil gosp. poverjen, podpisane poverjenišva vpra- šanje glede ureditve ter razmer na zadnji seji celokupne deželne vlade. Le-ta je sklenila, da se bo vršila v najkrajšem času tozadevna obširna anketa, katero pa bo sklicalo poverjenišvo za javna dela.

Naznanjamo vam torej, da se anketa špecično zaradi usnjarske stroke ne bo vršila, pač pa se bo na anketi, katero bo razpisalo kot gori omenjeno, poverjenišvo za javna dela, obravnavalo tudi o usnjarski stroki.

Zveza usnjarjev je že ukrenila potreb- ne korake, da se zadeva pospeši. Upajmo, da bo imelo prizadevanje tudi uspeha.

Slamnikar.

Zveza slamnikarskega delavstva usta- novljena. V nedeljo dne 7. nov. popoldne se je vršil ustanovni občni zbor ob polno- številni udeležbi odborov vseh skupin iz Domžal in Mengša. Tov. Kogej je navzoče pozdravil v imenu J. S. Z. ter v svojem nadaljnjem govoru omenil vse dolžnosti in naloge, katere bo prevzel nase novoizvo- ljeni odbor. Predlagal je, da naj bi bil ožji odbor izvoljen iz Mengša, ostali odbor se razdeli sorazmerno po odborih ostalih skupin. Za sedež ožjega odbora se je gla- sovalo po listkih in je glasovalo 32 dele- gov za sedež v Mengšu, 8 pa za v Domža- lah. Po glasovanju se je prešlo k volitvi ožjega odbora. Za predsednika Zveze slam- nikarskega delavstva in sorodnih strok je bil izvoljen za slamnikarsko delavstvo mnogo zaslužni tov. Anton Kompare iz Mengša, za I. podpredsednika tudi zelo delavni tovariš Janežič, za zapisnikarja predsednik zadržne skupine tov. Ivan Ko- želj, za blagajnika tov. Zupan, vsi iz Meng- ša. Za II. podpredsednika je bil izvoljen tov. Mihael Kavka iz Domžal. Širši odbor sestoji iz zastopnikov vseh skupin. Po vo- litvi odbora pozdravi tov. Kogej novoizvo- ljeni odbor najedajoč se, da bo odbor sto- ril svojo dolžnost v službi, v katero je po- klican. Težko bo to delo, nase prevzameo veliko odgovornost, a nadeja se, da bo od- bor vsej tej odgovornosti kos in se bo na I. rednem obnem zboru lahko dalo veselo in povoljno poročilo o delovanju novega

celokupnega odbora. Predvsem je dolžnost odbora, da pripelje tako moreče slamniskarsko vprašanje do čistosti. Njegova naloga je pa tudi, da v skupnem nastopu z zapniki privede delavstvo do spregleda, kje je rešitev in kje je pogin. Veseli ga dejstvo, da so se za celo stvar zavzeli možje, kar je za organizacijo velikega pomena. Želi zvezi obilo sreče in dobrega razvoja. Nato je pozdravil tov. Kompare navzoče in je izrazil, da bo gledal odbor na to, da bo kos svoji nalogi. Pozval je tovariše in tovarišice, naj stoji odboru na strani, ker v skupnem delu bodo tudi uspehi. Pri slučajnostih so se obravnavale mezdne zahteve delavstva, izpeljava se je izročila odboru zveze. — Z najboljšimi nadami v srcih smo se podali na svoje domove. Upamo, da se bodo te nade tudi uresničile, saj smo si postavili na vodilno mesto može, kateri so delali ves čas za nas in bodo to storili tudi v bodoče. Zaupniki in odborniki skupin so se odzvali vkljub zelo slabemu vremenu v polnem številu, kar nas navdaja z veseljem, ko smo na njih poštvalnosti opazili, da je njih trdna volja, da hočejo delati in doseči uspehe. Le tako naprej, uspehi ne bodo izostali. Ostali tovariši in tovarišice bodo pa gotovo sledili zgledu svojih voditeljev, ko bodo videli in uživali sadove njih truda. Ko se to izvrši, tedaj šele bo naša stvar popolna in svesti si moramo biti, da bo tudi naš cilj dosežen.

Prva seja ožjega odbora Zveze slamniskarskega delavstva se je vršila v petek dne 13. nov. Udeležili so se je tudi zastopniki mengeških skupin. Odbor je sklenil več zelo važnih sklepov. O poteku poročamo v eni prihodnjih števil »Večernega lista«. Vse člane se opozarja, da morajo brezpogojno imeti naročen naš strokovni list. Članarino morajo plačevati že sedaj vsi oni, ki so sprejeti v delo. Plačuje se do novega leta po starih pravilih. Od novega leta dalje stopi v veljavo novi poslovnik Zveze slamniskarskega delavstva. Sezona se prične s 1. oktobrom, konča z 31. majem vsakega leta. Tajništvo Zveze se nahaja v Mengšu. Vse stvari, tičeče se slamniskarskega delavstva, naj se odlej pošiljajo na naslov: Zveza slamniskarskega delavstva, Mengeš, Slovenija.

Kmetijski delavec in viničar.

BEDNI POLOŽAJ VINIČARJEV.

Ljutomer. Položaj, v katerem se nahajajo tukajšnji viničarji, je obupen. Za nje pa se živa duša ne briga. Zima trka na vrata, a ubogi viničar pri svoji skromni plači ne premore niti toliko, da bi utišel glad svojih otrok, kaj šele da bi jih mogel primerno obleči. Raztrgane in napol nage mora pošiljati v šolo. Na sebe niti misliti ne more. Mnogi veliki posestniki vinogradov so brez sočutja; njim nič ni mar, ako njihovi podložniki ginejo gladi in mrazi, samo da oni zanjejo masne dobičke. — Povsem upravičenih zahtev viničarjev, ki so jih poslali na deželno vladu za Slovenijo, kjer leže že skoro tri mesece, še do danes niso odobrili. Obenem je bila vložena prošnja, da bi jim bilo dovoljeno prosto kuhanje tropin, katere dobijo od gospodarja zastonj, ki pa istotako ni rešena. Skrajni čas je, da mero-dajni krogi store primerne korake, da se tej bedi vsaj deloma odpomore.

Viničar.

Haložki viničar nam je poslal na vprašanje, kaj je viničarski stan, tale zanimiv odgovor: Viničarski stan je tisti stan, ki s svojim trudopolnim pridelovanjem vinske kapljice krepki in oživlja vse druge stanove. Na drugo vprašanje, odkod izhaja viničarski stan, pa je dal tale odgovor: Viničarski stan izhaja iz takšnih ubogih delavskih družin, katere si vsled nevoščljivosti gospodskega stanu ne morejo pomagati iz njihove stiske, ker jim ta ne dovoljuje tolike prostosti, da bi te delavske viničarske družine zamogle s svojim še tako marljivim delom se povzdignili iz viničarskega stanu v kmetijski stan, kakor si to marsikatera viničarska družina želi.

Vedno naraščajoča draginja bo poljedelskega delavca popolnoma uničila. Majhen zaslužek ne zadostuje niti za hrano, a biti moramo vendar tudi oblečeni in obuti. A razni grajščaki in njih ravnatelji ter razni drugi bogataši pa prošenj nas delavcev nočejo slišati. Beda je pa vedno večja. Kaj nam je storiti? Ali nas hočete res prisiliti, da gremo krast? Obljubuje se nam neka podpora, da bi dobili po nižani ceni živila, a dobili še seve nismo ničesar. Skoraj eno leto se že rešuje vprašanje kmetijskih delavcev, a dosedaj se ni storilo še popolnoma ničesar. Zdramite se vendar, gospodje pri

poverjeništvu za socialno skrbstvo — kajti bliža se 12. ura in če do tedaj ne bo pomoči od nikoder, bomo vsi kmetijski delavci ena velika beraška družina.

Ravno tako, kakor viničarju, je treba organizacije tudi kmečkemu delavstvu. Ne morda radi tega, da bi se hotelo s tem kmetu kaj škodovati, temveč, da si tudi kmečko delavstvo potom organizacije izvojuje svoje pravilne zahteve. Skoraj povsod drugod, kakor v Holandski, Bavarski in tudi v Nemški Avstriji, že imajo dobro upeljane organizacije kmečkemu delavstvu, katere štejejo na tisoče in tisoče članov. In potem teh organizacij je prišlo tam kmečko delavstvo v dosti boljši položaj, kakor je bilo poprej. Tudi pri nas se mora med kmečkim delavstvom razširiti misel do lastne stanovske organizacije, katera že obstoja v »Zvezi kmečkih delavcev« pod okriljem naše JSZ.

VLADA PRETRESA.

LDU Belgrad, 1. decembra. Ministrski svet je imel sejo, na kateri se je nadaljevalo pretresanje načrta ustave. Začetkom seje se je vlada bavila s situacijo, ki je ustvarjena po rezultatu volitev v konstituanto.

POLITIČNI POLOŽAJ PO VOLITVAH.

LDU Zagreb, 1. decembra. (ZNU) »Novosti« javljajo iz Beograda, da je povsem verjetno, da bodo sklenili demokracijo in radikalno kooperacijo. Vprašanje vlade bode rešeno v osmih dneh, nato pa bo dalje delal parlament. Na resno zasedanje konstituante se more misliti šele po Božiču; do konca prve polovice januarja. Tedaj se bo pričela verifikacija mandatov.

LDU Belgrad, 1. decembra. (ZNU) Ministrski predsednik dr. Vesnić je povabil k sebi zastopnike časopisja in jim je pojasnil važnost sedanjega položaja, ki je nastal po volitvah ter jih z ozirom na ta položaj prosil, naj bi delovali na to, da se vsi patriotsko čuteči elementi zbere k skupnemu delovanju za državo.

LDU Zagreb, 1. decembra. (ZNU) Včeraj so v Zagrebu nekateri neznani elementi nabili lepake, na katerih je podpisan »ustavni odbor iz tujine«. Lepaki so polni ljutih napadov na Srbe in zagotavljajo, da pridejo »bratje iz tujine« prav kmalu rešit Hrvatsko. Verjetno je, da so nabili letake Rorthyjevi agenti.

LDU Zagreb, 1. decembra. (ZNU) »Obzor« javlja iz Beograda, da menijo v političnih krogih, da ni izključeno, da se razpišejo nove volitve, ker so državni nasprotni elementi dobili skoro tretjino glasov.

KAJ PRAVI RADIČ?

LDU Zagreb, 1. decembra. (ZNU) Listi objavljajo obširen intervju z Radičem glede njegovega postopanja in postopanja njegove stranke v konstituanti. Radič je izjavil: »Glede naše stranke in njenega sodelovanja v konstituanti bo odločil glavni odbor, ki se sestane dne 7. decembra. Ko smo se udeležili volitev, smo se pravzaprav postavili na legalna tla. Samo narodu priznavamo pravo revolucijo, kadar je prisiljen k temu, da jo izvede. Ker smo mi pričeli delovati z zakonitimi sredstvi, bomo tudi svoje pristaje odpravili od revolucije. Ostali bomo še nadalje republikanci, ker hočemo interpretirati voljo naroda. V načrtu ustave morajo biti vse tiste institucije, ki dajo državi obliko kmetijske države.« — Radič je v daljšem govoru izjavil, da je mogoče, da se bo njegova stranka v konstituanti marsikaj tudi sporazumela z drugimi strankami. Zastopnikom Hrvatske je treba dati dovoljenje, da si izvolijo bana in da nameščajo hrvatske uradnike in organizirajo upravo. V Beogradu bi morali vse te sklepe in odločbe potrditi. — Radič je pripravljen na sporazum z drugimi strankami, pa tudi na kompromis je pripravljen, samo če se upoštevajo načela seljačke stranke.

GINJENI TRUMBIČ.

LDU Split, 1. dec. (ZNU) Dr. Trumbić je sprejel mnogobrojno odposlanstvo prebivalcev otoka Visa, ki mu je izrazilo svojo zahvalo in ga povabilo, da pride na obisk po evakuaciji. Dr. Trumbić se je ginjen zahvalil in obljubil, da se bo odzval povabilu. Zvečer je splitsko meščanstvo priredilo banket v čast prisotnim članom jugoslovenskega odbora.

VOLITVE V ČRNI GORI POD ANGLEŠKO KONTROLO.

LDU Belgrad, 2. decembra. (ZNU) Iz Cetinja poročajo: Semkaj sta prispela dva angleška višja častnika, ki sta se prijavila komandi tukajšnje zetske divizije in izjavila, da sta prišla na Cetinje kot odposlanca angleške vlade, da prisostvujeta volitvam v konstituanto. Rekla sta, da sta prišla, da se na licu mesta prepričata, ali bodo volitve svobodne.

POMILOŠČENJE.

LDU Belgrad, 1. dec. (ZNU) Regent Aleksander je podpisal ukaz, s katerim so pomiloščeni vsi politični krivci, ki so zaprti v Podgorici in na Cetinju, dezertirji in begunci v Italiji.

ITALIJANSKA LADJA IZOBESILA JUGOSLOVANSKO ZASTAVO.

LDU Split, 1. dec. (ZNU) Davi so se na praznik zedinjenja okrasile z zastavami tudi razne ameriške in italijanske ladje, ki se nahajajo v pristanišču. Italijanska vojna ladja »Puglia« je na častnem mestu izobesila našo zastavo in opoldne oddala 12 strelcev. To je na občinstvo vplivalo globoko, ker je to dokaz, da je Italija končno priznala naše zedinjenje. K sprejemu pri deželnem predsedniku sta prišla tudi poveljnik »Puglie« in enega ameriškega rušilca ter češkoslovaški konzul.

AVSTRILJA V ZVEZI NARODOV.

LDU Ženeva, 30. nov. (Švicarska brzojavna agentura.) Ker je, kakor je bilo že javljeno, Jugoslavija opustila svojo prvotno opozicijo proti sprejemu Avstrije v zvezo narodov, je na današnji komisijski seji tudi Češkoslovaška dala svoje privolenje. Ker so razen Avstriji sosednjih držav vsi njeni bivši sovražniki pristali na to, da se Avstrija sprejme v zvezo narodov, se more smatrati sprejem te države kot brezpogojno zagotovljen.

BANKE IN SLADKOR.

LDU Praga, 30. nov. (DunkU) Kakor javljajo listi, se je sladkorni oddelek živnostenske banke združil s sladkornimi oddelki češke eskomptne banke in kreditnega zavoda. Predsednik nove družbe bo dr. Preis, njegov namestnik pa (jud) dr. Veilchenfeld. (Tako cvete bančno oderuštvo pod vlado socialistov!)

BLOKADA REKE.

LDU Rim, 1. dec. (Stefani.) Ker so bili prijazni opomini brezuspešni, je general Caviglia po odloku vlade pozval reško regenco, da umakne čete za mejo reške države. Ker je bil tudi ta poziv brezuspešen, je general Caviglia zahteval od regence, da se ne zabrani vohod italijanskih vojniških ladij v reški pristan. Obenem je proglasil obalsko blokado za reško državo ter za otoka Krk in Rab.

Razne novice.

Katoliška internacionala (Ika). Na katol. kongresu v Haagu, meseca avgusta 1920, je bila ustanovljena katoliška internacionala. V vseh večjih državah so že postavljeni voditelji, da začno s praktičnim delom. V centralnem vodstvu so: župnik Poell (Nizozemec), A. H. Nankiwell (London) in M. Mielert (Vratislava). Za ravnatelj »mednarodne katoliške delovne centrale«, ki ima sedež v Gradcu, so imenovali dr. Maksa Metzgerja. Cilji in naloge katoliške internacionala so silno velike: Enotnost katoličanov vseh dežel v celokupnem verstvenem, kulturnem in socialnem delovanju. V ta namen bo treba vse organizacije različnih dežel združiti v mednarodne zveze, vsa enaka katoliška podjetja spraviti v stik, da se med seboj podpirajo in krepe. Mednarodni katoliški list (izhajal bo v Gradcu od 1. jan. 1921 dalje) bo glasilo katoličanov po vseh deželah. — Tudi mednarodna katol. brzojavna agentura bo potrebna, da se katoliško časnikarstvo oprosti judovskih in liberalnih agentur.

Evharistična zveza narodov se imenuje druga katol. internacionala, ki je pa čisto verskega značaja in ima svojo domovino na Dunaju. Ustanovil jo je P. Puntigam dr. J. Namen ji je: Gojiti duha ljubezni in spravljivosti med katoličani; stremiti za združenjem ločenih kristjanov (vzhodne cerkve in protestantov) s katoliško Cerkvijo; sprejem nekristjanov v katol. Cerkve. (Misijoni med pogani.) Glasilo zveze bo »Der Eucharistische Völkerbund«.

— Za begunce. Koncem tekočega leta poteče ugodnost brezplačne vožnje v Jugoslaviji in tudi v zasedenem ozemlju. Vsem, ki se sami ne morejo preživljati v Jugoslaviji brez begunske podpore, a bi se radi vrnili v domovino, kjer še nimajo pripravljene stanovanj, naznanjamo, da nam je sporočil Deželni urad za varstvo beguncev v Gorici, da ima v barakah pri Viscu in Cervignanu pripravljeno stanovanje za 600 ljudi. Generalni civilni komisariat v Trstu pa je objavil, da dobijo begunci, kateri se v tem letu povrnejo, begunsko podporo še za dva meseca, pa tudi v prihodnjem letu jih bodo podpirali, če ne bodo mogli dobiti si dela in bodo

brez zaslužka. Kdor želi odpotovati in se tam naseliti začasno, naj se zgasi pri okr. glavarstvu, ki mu izda 1. propustnico (brezplačno in brez kolka), 2. potrdilo, da je prejel begunsko podporo, in 3. nakaznico za, prosto vožnjo. Transporti idejo iz Ljubljane 11., 15. in 20. decembra. Pa tudi drugim beguncem svetujemo, da se čimprej povrnejo v svojo ožjo domovino. Kdor ostane v Jugoslaviji po preteku t. l., ne bo več begunec, ampak brezpraven izseljenec, dokler ne dobi državljanstva. Čas bi bil, da izgine beseda »begunec« in vse, kar je s tem v zvezi: Begunski urad, Urad za zaščito beguncev, Begunski odbor, Begunski svet itd. Begunci! Ali vemo, kje je naš dom? Če je porušen, vrnimo se, da zgradimo še lepše! — Posredovalni urad za begunce.

— Popis invalidov, vdov in sirot. Mnogi občinski uradi še doslej niso vposlali invalidskemu oddelku poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani izkazov o popisu vseh invalidov, vdov in sirot glasom naredbe opr. št. 111 8987/20 z dne 6. sept. 1920. Rok za vpošiljanje teh izkazov je potekel že 10. okt. t. l. Z ozirom na to, da je odvisno od socialne statistike, ki jo ima sestaviti poverjeništvu na podlagi teh izkazov, vprašanje ureditve novih dokladov pokojninam naših preskrbljenec, je nujno potrebno, da zadostijo vsi občinski uradi navedenemu svoji dolžnosti. Opozorjamo na to, da nosijo občinski uradi vso odgovornost za morebitne posledice, ki bi nastale vsled brezbrilnosti posameznih uradov. Upoštevati morajo, da ne bo mogoče sestaviti socialne statistike in vsled tega tudi ne urediti vprašanja državnih preskrbnin tako dolgo, dokler ne bodo zbrani izkazi iz vseh občin.

— Zadruga šola se otvori zopet v letošnjem zimskem tečaju. Vpisovanje se vrši pri ravnateljstvu državne trgovske šole v Ljubljani, Kongresni trg št. 2, dne 6. decembra od 9. do 12. ure dopoldne. Pogoji za sprejem v Zadrugo šolo je dopolnjeno 16. leto in dovršena ljudska šola. K vpisovanju je treba prinesiti krstni list in zadnje šolsko izpričevalo ter 20 K kot vpisnino. Šolnine ni nobene. Pouk se bo vršil na drž. realni gimnaziji, Poljanska cesta, in se začne v torek 7. decembra ob 3. uri popoldne. Zadruga šola bo trajala približno do konca aprila 1921. — Ravnateljstvo.

— Zločin v Celju. Dne 27. novembra ob 10. uri zjutraj so našli Jurija Plahuta, mehanika v Gaberjah št. 46, v njegovi spalni sobi (tik njegove delavnice) težko ranjenega na postelji ležati, ter je bil isti, kakor vsi znaki na to kažejo, tudi oropan. Plahuta, ki je dobil od dosedaj neznanega zločinca z kladivom dva smrtno-nevarna udarca na glavo, leži še v polni nezvesti v Celjski bolnišnici. Kakor so tozadnje poročbe od policijskih organov ugotovile, se je nahajal ob 6. uri in pol zvečer 26. novembra v Plahutovi delavnici neki vojak, 22 do 23 let star, srednje velikosti, suhega obraza, svitle polti, (blond) lase, ki je, ne da bi kaj govoril, čez nekaj minut iz delavnice izginil. Ker je tega vojaka neka priča videla, da se je nahajal brez vsakega posla v delavnici, je sum opravičen, da je ta vojak le za kratek čas izginil, da se je pa zopet povrnil, ko se je priča od delavnice odstranila. Iz krvnih madežev, ki so se na licu mesta našli, je ugotovljeno, da je imel zločinec po izvršenem činu od krvi hudo umazane roke ter da si je pri tem tudi obleko s krvjo ponešal. Izključeno ni, da je zločinec morda v boju s težko ranjenim Plahuto na rokah ali drugem delu telesa bil ranjen. Pozivlja se radi tega občinstvo, da javi policijski oblasti vsako osebo, katere bi se videla s svežo rano ali pa z krvjo omadeževano obleko v Celju ali v vsem celjskem okrožju. Ker ni izključeno, da je ta zločin izvršil civilist v vojaški obleki, bi bilo za izsleditev zločinca nujno potrebno ugotoviti, če je kdo takega človeka v vojaško čepico brez šilda na večer oziroma v noči od 26. na 27. novembra videl v kakšnem javnem mlokalu ali pa na cesti.

Muč Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Fellerjevega pravega Elza fluida in odpravljen so bolečine! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej. Fellerjev Elza mentolni črtnik en komad 12 K.

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 skatljic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 72 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 20 K. — Omoč in poštna posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 245, Hrvatska. C

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovenska tiskarna« v Ljubljani.

Prvovrstni
električni

inštalacijski
materijal

vseh vrst po
najnižjih cenah
dobavi tvrdka

SVETLA

Centrala Ljubljana,
Mestni trg št. 25.